

ARKUSZ KALKULACYJNY – PODSTAWOWE WIADOMOŚCI

Arkusz kalkulacyjny umożliwia tworzenie dokumentów w postaci **tabel**, w którym umieszcza się dane oraz wykonuje się obliczenia i operacje matematyczne. Polega to, na tym, że wpisując liczby w odpowiednich komórkach i stosując odpowiednie formuły **program sam wykona za nas obliczenia**.

Arkusze kalkulacyjne to m.in. programy:

Microsoft Excel - płatny program wchodzący w skład pakietu Microsoft Office;

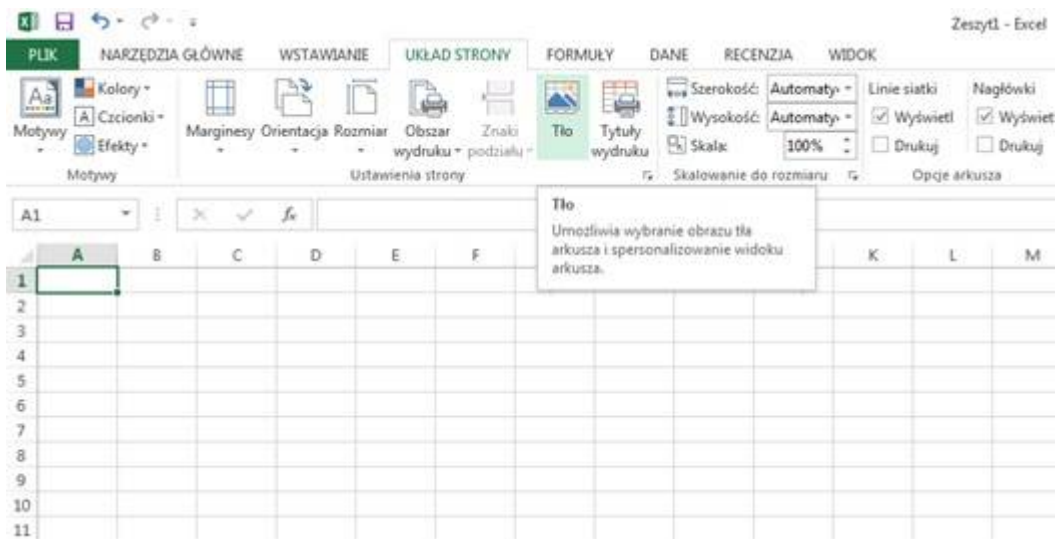
LibreOffice Calc - darmowy program wchodzący w skład pakietu LibreOffice;

Excel Mobile - darmowa uproszczona wersja arkusza kalkulacyjnego z pakietu Microsoft Office;

Apache OpenOffice Calc - darmowy program wchodzący w skład pakietu OpenOffice;

Budowa arkusza kalkulacyjnego.

Dokument arkusza kalkulacyjnego zwany **skoroszytem** składa się z **arkuszy**. Każdy arkusz jest jedną **tabelą** składającą się z **wierszy i z kolumn**. Pojedyncze pole w miejscu przecięcia się wiersza i kolumny to **komórka**.

Na rysunku przedstawiony jest arkusz programu **Excel**. Kolumny oznaczone są literami: A, B, C, D, E... a wiersze liczbami: 1,2,3,4,5... . Na ilustracji zaznaczona jest komórka A1. A1 - to adres zaznaczonej w lewym górnym rogu komórki.

Kursor arkusza - wskazuje daną komórkę obramowując ją. Kursor tekstowy - wskazuje miejsce redagowania informacji w komórce lub pasku formuły. W komórce można wpisywać tekst, liczby lub formuły.

Do komórki arkusza możesz wpisać:

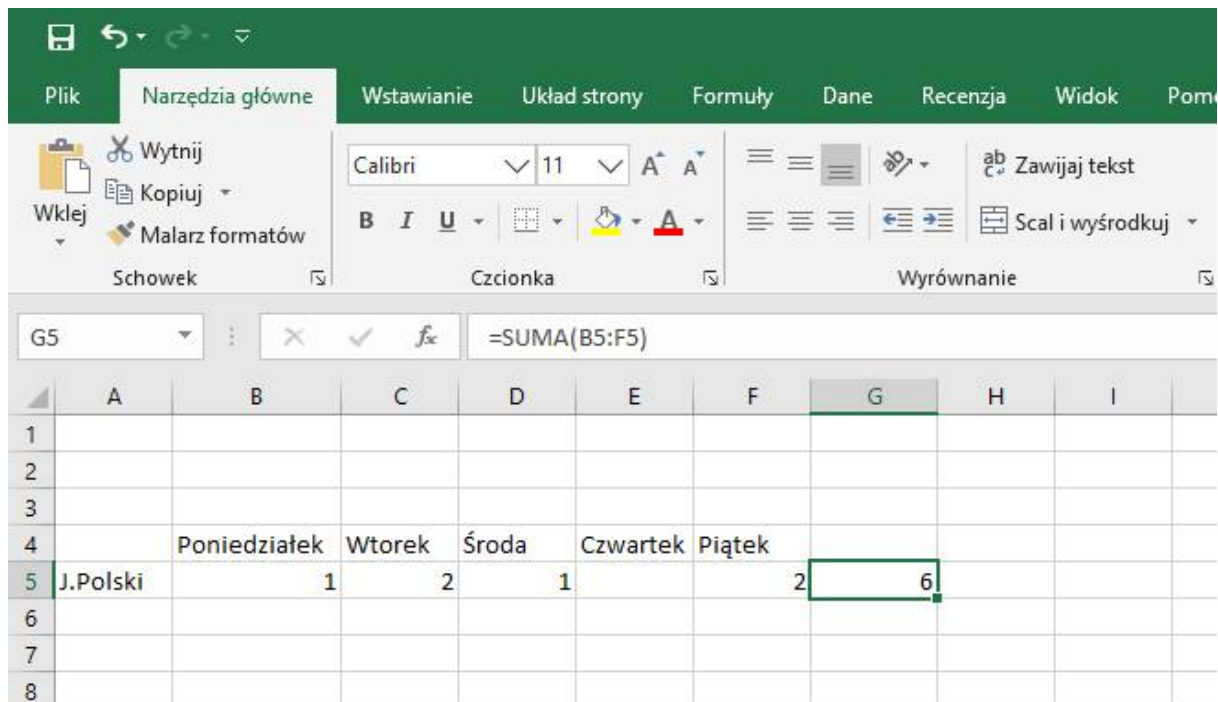
- liczbę,
- tekst,
- wzór (formułę).

Formuła - wyrażenie (działanie) zapisane za pomocą dostępnych w arkuszu operacji i funkcji.

Pasek formuły - miejsce, w którym jest wyświetlana zawartość komórki arkusza wskazywanej przez kursor arkusza. Znajduje się w górnej części okna programu.

Adres komórki - położenie komórki w arkuszu kalkulacyjnym. Określa je ciąg liter określających kolumnę i ciąg liczb naturalnych określających wiersz.

Komórka uaktywnia się poprzez kliknięcie na nią lewym przyciskiem myszki.

Na rysunku w wierszu 4 w kolumnach B C D E F wpisano dni tygodnia, w kolumnie A w wierszu 5 nazwę przedmiotu, jeśli w wierszu 5 pod poszczególnymi dniami tygodnia wpiszemy liczby to w kolumnie G wierszu 5 po wpisaniu formuły =SUMA(B5:F5) program sam obliczy nam, ile godzin języka polskiego mamy w tygodniu. Po zaznaczeniu komórki G5 nasza formuła wyświetlana jest na pasku formuły nad arkuszem.

Formuły to działania matematyczne zapisane w programie za pomocą odpowiednich symboli:

- I. **SUMA**, czyli dodawanie liczb (aby program sam dokonał obliczenia)
FORMUŁA, którą należy wpisać w kolumnie C4 zaznaczonej w arkuszu to:
=A4+B4

	A	B	C	D
1				
2				
3	Jabłka	Gruszki	Suma owoców	
4	10	15	25	
5				
6				

- II. **RÓŻNICA**, czyli odejmowanie (aby program sam dokonał obliczenia)
FORMUŁA, którą należy wpisać w kolumnie C4 zaznaczonej w arkuszu to:
=A4-B4

	A	B	C	D
1				
2				
3	Miałem w portfelu	Zakupy kosztowały	Zostało mi	
4	150	128	22	
5				
6				
7				

- III. **MNOŻENIE**, czyli iloczyn liczb (aby program sam dokonał obliczenia)
FORMUŁA, którą należy wpisać w kolumnie C4 zaznaczonej w arkuszu to:
=A4*B4

	A	B	C	D
1				
2				
3	Cena zeszytu	Ilość sztuk	Kwota do zapłaty	
4	2	14	28	
5				
6				

- IV. **DZIELENIE**, czyli iloraz (aby program sam dokonał obliczenia) FORMUŁA, którą należy wpisać w kolumnie C4 zaznaczonej w arkuszu to:

=A4/B4

	A	B	C	D
1				
2				
3	Pączków mamy	W klasie jest uczniów	Każdy więc dostanie po	
4	75	25	3	
5				
6				
7				

Jak już wcześniej wspomniano każda pojedyncza komórka arkusza kalkulacyjnego posiada określony **adres** składający się z litery i liczby np.: A2, B6, C3 itd. Natomiast adresy typu B4:B10 określają **zakres komórek**.

	A	B	C	D	E
1					
2					
3	Dzień tygodnia:	Temperatura:			
4	Poniedziałek	5			
5	Wtorek	7			
6	Środa	10			
7	Czwartek	12			
8	Piątek	15			
9	Sobota	10			
10	Niedziela	9			
11		9,714285714	Średnia temperatura		
12					
13					

Zakres komórek potrzebny jest nam do obliczenia wartości z kilku komórek (pól). W tym przypadku średniej temperatury w tygodniu, dlatego zastosowano adres zakresu komórek B4:B10 ponieważ te komórki nas interesują, (zawierają dane na podstawie, których program ma dokonać obliczenia). Na ilustracji zastosowano formułę – ŚREDNIA, czyli jeśli chcemy, aby program sam dokonał obliczenia FORMUŁA, którą należy wpisać w kolumnie B11 zaznaczonej w arkuszu to: =ŚREDNIA(B4:B10)

Przykładowa tabela. Zawiera dni tygodnia, wybrane przedmioty, ilość godzin danego przedmiotu w tygodniu obliczonego za pomocą FORMUŁY „SUMA” tj.

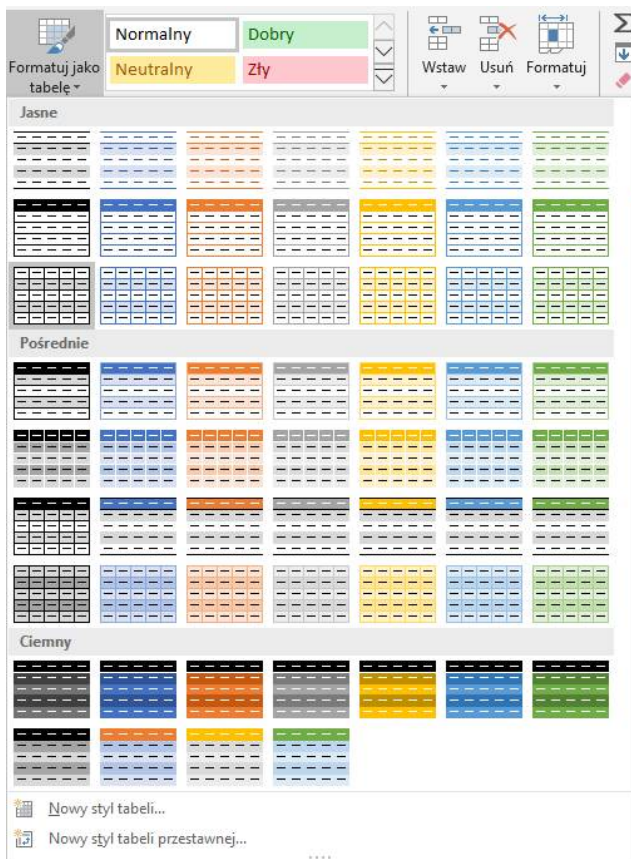
dla Języka polskiego =SUMA(B5:F5)
 dla matematyki =SUMA(B6:F6)
 dla Języka angielskiego =SUMA(B7:F7) itd....

oraz łącznej liczby godzin w ciągu dnia obliczonego za pomocą FORMUŁY „SUMA” tj.

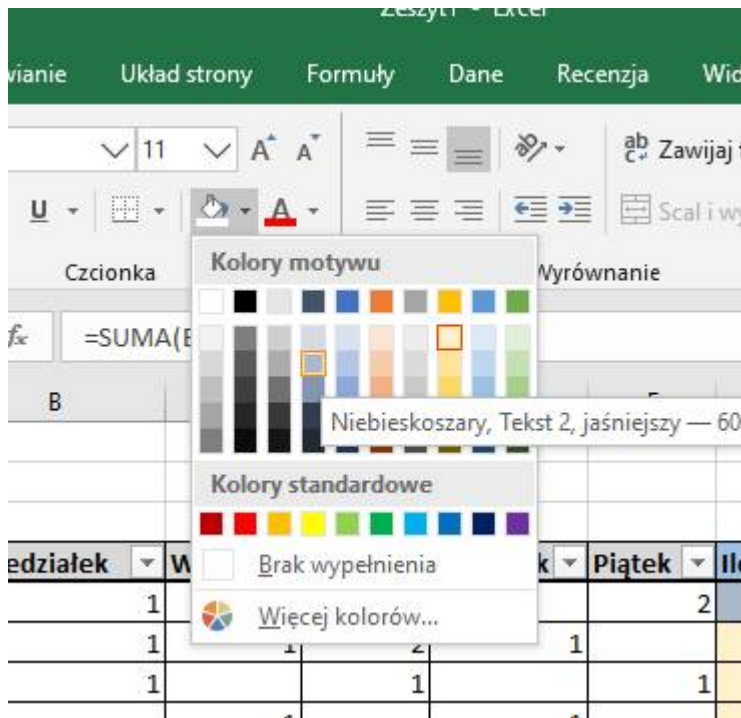
dla poniedziałku =SUMA(B5:B12)
 dla wtorku =SUMA(C5:C12)
 dla środy =SUMA(D5:D12) itd....

Przedmiot:	Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek	Ilość godz. danego przedmiotu w tygodniu
J.Polski	1	2	1		2	6
Matematyka		1	1	2	1	5
J.Angielski		1		1	1	3
Geografia			1		1	2
Historia		2			1	3
Chemia			1	1	1	3
Biologia		1		1		2
Wychow. Fiz.		1	1	1	1	5
Liczba godzin w ciągu dnia	7	6	7	4	5	

Tabelę formatujemy, czyli pogrubiamy linie za pomocą funkcji „Formatuj jako tabelę”

Komórki wypełniamy kolorem poprzez jej **zaznaczenie** i wybranie odpowiedniego **koloru**.

Zachęcam do zapoznania się z materiałami dotyczącymi podstawowych funkcji programu Excel, oczywiście jeśli ktoś ma odpowiedni sprzęt i oprogramowanie. Przesyłam również link do filmu umieszczonego na stronie <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje> o tytule: Kurs Excel 2016 Dla Początkujących - Część 1 – Wstęp

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=vDig2c7hbWw>

Te same informacje umieściłem na stronie naszej szkoły w zakładce - Dla ucznia

Opracował: Rafał Mordarski